

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, № 40, ст.253)

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У [Законі України](#) "Про охорону дитинства" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами):

1) у [статті 1](#):

абзац п'ятий після слів "зокрема домашнього насильства" доповнити словами "насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування)";

після абзацу п'ятого доповнити трьома новими абзацами такого змісту:

"булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

програма для дитини або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування), - комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків;

програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, - комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування".

У зв'язку з цим абзаци шостий - двадцять другий вважати відповідно абзацами дев'ятим - двадцять п'ятим;

після абзацу двадцять четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

"колектив - група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах".

У зв'язку з цим абзац двадцять п'ятий вважати абзацом двадцять шостим;

2) у [статті 10](#):

в абзаці другому частини другої слова "осіб, які їх замінюють" замінити словами "інших законних представників дитини";

частини шосту і сьому викласти в такій редакції:

"Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядок реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Працівники закладів освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми, повинні бути ознайомлені з інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, у тому числі домашнього насильства, експлуатації, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною";

частину восьму після слів "захист дітей від усіх форм" доповнити словами "та видів";

3) [розділ II](#) доповнити статтею 10¹ такого змісту:

"Стаття 10¹. Механізми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною

Керівники та працівники закладів (установ), молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, в яких у колективах перебувають діти, зобов'язані сформулювати середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною.

Керівник закладу (установи), молодіжного центру, дитячого та молодіжного громадського об'єднання, іншого громадського об'єднання, що є суб'єктом молодіжної роботи, в якому в колективах перебувають діти:

затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі (установі), молодіжному центрі, дитячому та молодіжному громадському об'єднанні, іншому громадському об'єднанні, що є суб'єктом молодіжної роботи, з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі (установі), молодіжному центрі, дитячому та молодіжному громадському об'єднанні, іншому громадському об'єднанні, що є суб'єктом молодіжної роботи, протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

Працівники закладу (установи), молодіжного центру, дитячого та молодіжного громадського об'єднання, іншого громадського об'єднання, що є суб'єктом молодіжної роботи, в якому в колективах перебувають діти, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу (установи), молодіжного центру, дитячого та молодіжного громадського об'єднання, іншого громадського об'єднання, що є суб'єктом молодіжної роботи, в якому в колективах перебувають діти, та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження.

Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для дітей та інших осіб, які вчинили булінг (цькування), та програм для дітей та інших осіб, які постраждали від булінгу (цькування) або стали його свідком, є місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Суб'єкт, відповідальний за виконання програм, передбачених частиною четвертою цієї статті, організовує та забезпечує проходження таких програм особами, які вчинили булінг (цькування), а особами, які постраждали від булінгу (цькування) або стали його свідком, - за їхньою згодою.

Формування та виконання програм, передбачених частиною четвертою цієї статті, для дітей здійснюються з урахуванням їхніх вікових та психологічних особливостей.

Виконання програм, передбачених частиною четвертою цієї статті, забезпечують фахівці, які пройшли відповідне навчання.

Типові програми для дітей та інших осіб, які вчинили булінг (цькування), для дітей та інших осіб, які постраждали від булінгу (цькування) або стали його свідком, розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей.

У випадках, передбачених законодавством, особу, яка вчинила булінг (цькування), за рішенням суду може бути направлено для проходження відповідної програми строком від одного до трьох місяців.

За відсутності судового рішення про направлення особи, яка вчинила булінг (цькування), для проходження відповідної програми така особа може пройти відповідну програму на добровільній основі, а діти віком до 16 років - за згодою батьків (інших законних представників дитини)";

4) [статтю 12](#) доповнити частиною восьмою такого змісту:

"Батьки або інші законні представники дитини мають право отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, стала свідком насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб".

2. У [Законі України](#) "Про оздоровлення та відпочинок дітей" (Відомості Верховної Ради України, 2008 р., № 45, ст. 313 із наступними змінами):

1) [частину першу](#) статті 3 після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

"унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності".

У зв'язку з цим абзаци п'ятий - сьомий вважати відповідно абзацами шостим - восьмим;

2) у [частині першій](#) статті 29 слова "особи, які їх замінюють" замінити словами "інші законні представники дитини";

3) [частину першу](#) статті 31 після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

"подавати керівнику дитячого закладу оздоровлення та відпочинку усні або письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною та вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки".

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим;

4) у [статті 33](#):

частину першу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Керівник та працівники дитячого закладу оздоровлення та відпочинку зобов'язані сформувати середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною";

доповнити частинами четвертою і п'ятою такого змісту:

"4. Працівники дитячого закладу оздоровлення та відпочинку у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу оздоровлення та відпочинку та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження.

5. Керівник дитячого закладу оздоровлення та відпочинку:

затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб".

3. У [Законі України](#) "Про фізичну культуру і спорт" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 7, ст. 50 із наступними змінами):

1) [статтю 4](#) після абзацу п'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності".

У зв'язку з цим абзаци шостий - сімнадцятий вважати відповідно абзацами сьомим - вісімнадцятим;

2) доповнити статтею 4² такого змісту:

"**Стаття 4².** Механізми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною в закладах фізичної культури і спорту, в яких у колективах перебувають діти

Керівники та працівники закладів фізичної культури і спорту, в яких у колективах перебувають діти, зобов'язані сформувати середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною.

Керівник закладу фізичної культури і спорту, в якому в колективах перебувають діти:

затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі фізичної культури і спорту з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі фізичної культури і спорту протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

Працівники закладу фізичної культури і спорту, в якому в колективах перебувають діти, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу фізичної культури і спорту, в якому в колективах перебувають діти, та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження".

4. У [Законі України](#) "Про культуру" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 24, ст. 168 із наступними змінами):

1) [частину першу](#) статті 3 після абзацу п'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"формування ненасильницької культури в суспільстві, поваги до прав і свобод людини, унеможливлення її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності".

У зв'язку з цим абзаци шостий - дев'ятнадцятий вважати відповідно абзацами сьомим - двадцятим;

2) доповнити статтею 4³ такого змісту:

"Стаття 4³. Механізми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дитиною в закладах культури, в яких у колективах перебувають діти

1. Керівники та працівники закладів культури, в яких у колективах перебувають діти, зобов'язані сформувати середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною.

2. Керівник закладу культури, в якому в колективах перебувають діти:

затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі культури з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі культури протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

3. Працівники закладу культури, в якому в колективах перебувають діти, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу культури, в якому в колективах перебувають діти, та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження".

5. У [Законі України](#) "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38-39, ст. 380 із наступними змінами):

1) [пункт 3](#)¹ частини першої статті 1 виключити;

2) [частину першу](#) статті 6 після абзацу двадцять п'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності".

У зв'язку з цим абзаци двадцять шостий - тридцять сьомий вважати відповідно абзацами двадцять сьомим - тридцять восьмим;

3) абзац десятий частини другої статті 25 замінити трьома новими абзацами такого змісту:

"розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) учасників освітнього процесу, інших осіб про невжиття заходів щодо запобігання і протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти та приймає рішення за результатами їх розгляду;

у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки жорстокого поводження з дитиною в закладі освіти протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак жорстокого поводження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження".

У зв'язку з цим абзац одинадцятий вважати абзацом тринадцятим;

4) абзаци десятий - чотирнадцятий частини третьої статті 26 замінити трьома новими абзацами такого змісту:

"затверджує положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти з урахуванням Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затверджених Кабінетом Міністрів України, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників закладу та здійснює контроль за його виконанням;

розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в закладі освіти протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб".

У зв'язку з цим абзац п'ятнадцятий вважати абзацом тринадцятим;

5) у частині другій статті 30:

абзац двадцять другий викласти в такій редакції:

"положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти";

абзаци двадцять третій і двадцять четвертий виключити;

6) у статті 53:

у частині першій:

в абзаці десятому слова "булінгу (цькування)" виключити;

абзац одинадцятий викласти в такій редакції:

"проходження відповідної програми для осіб, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження";

абзац шостий частини третьої викласти в такій редакції:

"повідомляти керівництво закладу освіти про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також стосовно інших учасників освітнього процесу";

7) у статті 54:

в абзаці двадцятому частини першої слова "у тому числі булінгу (цькування)" виключити;

абзац чотирнадцятий частини другої замінити п'ятьма новими абзацами такого змісту:

"у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною:

вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

повідомити керівника закладу освіти та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження;

у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - невідкладно повідомити про це засновника закладу освіти та/або уповноважений ним орган (особу)";

8) у [статті 55](#):

у частині другій:

абзаци восьмий і дев'ятий викласти в такій редакції:

"отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є), результати оцінювання якості освіти в закладі освіти та його освітньої діяльності;

подавати керівнику закладу освіти (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - засновнику закладу освіти та/або уповноваженому ним органу (особі) усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки";

абзац десятий виключити;

абзаци одинадцятий і дванадцятий частини третьої виключити.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, крім [пункту 2](#) цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

[2.](#) Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня, наступного за днем опублікування цього Закону:

розробити нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
6 червня 2024 року
№ 3792-IX